

МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗБУДОВИ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ШКОЛІ

Інформаційно-цифрове середовище вчителя англійської мови доцільно розглядати не лише як набір платформ і сервісів, а як живий професійний простір, у якому поєднуються цифрові ресурси, педагогічні рішення, комунікація та щоденна взаємодія з учнями. Саме в цьому середовищі реалізуються цілі іншомовної освіти, формуються компетентності й відбувається професійне зростання педагога. Моніторинг у такому контексті постає не як формальна процедура контролю, а як систематичний і цілеспрямований процес осмислення: збору, аналізу та інтерпретації даних про стан, розвиток і результативність функціонування цього середовища. Його призначення — забезпечити зворотний зв'язок, виявити точки зростання та підтримати якісні зміни.

Теоретико-методологічна основа моніторингу вибудовується на поєднанні кількох підходів, що доповнюють один одного з урахуванням специфіки іншомовної освіти та цифрової трансформації школи. Системний підхід дозволяє розглядати інформаційно-цифрове середовище як цілісну педагогічну систему, аналізувати його структуру, функції, взаємозв'язки та динаміку, а також встановлювати відповідність між цілями, процесами й результатами. Компетентнісний підхід задає орієнтири оцінювання, зосереджуючи увагу на цифровій компетентності вчителя та формуванні іншомовної комунікативної компетентності учнів. Діяльнісний підхід допомагає інтерпретувати розбудову середовища як процес професійної діяльності педагога, що включає цілепокладальний, операційний і рефлексивний компоненти. Кваліметричний підхід забезпечує інструментальну основу моніторингу через чітке визначення критеріїв, показників та індикаторів, які дозволяють операціоналізувати поняття якості й ефективності.

Методологічно доцільним є поєднання кількісних і якісних методів. Кількісні дані дають змогу виявити тенденції, масштаби й динаміку змін, тоді як якісні — розкрити контекст, педагогічну доцільність і смислові аспекти цифрових рішень. Базовими принципами моніторингу виступають системність, об'єктивність, наукова обґрунтованість, прогностичність, етичність обробки даних та орієнтація на розвиток, а не лише на фіксацію результатів. Система критеріїв ефективності розбудови інформаційно-цифрового середовища ґрунтується на чіткому розмежуванні понять. Критерій розуміється як узагальнена характеристика якості процесу або результату, тоді як показник — це конкретний, вимірюваний прояв цієї характеристики, що підлягає емпіричній фіксації. Першим базовим критерієм є професійно-цифрова спроможність учителя, адже саме від рівня цифрової компетентності педагога залежить якість функціонування середовища. Показниками виступають рівень володіння інструментами LMS, частота та різноманітність використання цифрових засобів, здатність до проектування цифрово насичених навчальних сценаріїв, а також рівень професійної рефлексії щодо власної цифрової практики.

Дидактична результативність цифрової інтеграції визначається через призму компетентнісної моделі іншомовної освіти. Її показниками є академічні досягнення учнів, динаміка розвитку мовленнєвих умінь у цифровому середовищі, рівень навчальної автономії під час використання онлайн-ресурсів та здатність до міжкультурної онлайн-комунікації.

Організаційно-управлінська узгодженість відображає інтегрованість середовища у внутрішню систему забезпечення якості освіти. Серед показників — наявність структурованої цифрової екосистеми, системність планування й документування цифрової діяльності, регулярність аналізу навчальної аналітики для прийняття управлінських рішень.

Мотиваційно-психологічна ефективність пов'язана з впливом цифрового середовища на навчальну мотивацію та залученість учнів. Вона проявляється через рівень активності в

цифрових курсах, частоту добровільної участі в онлайн-завданнях, а також результати анкетування щодо задоволеності форматом навчання.

Інноваційно-розвитковий потенціал характеризує здатність середовища до оновлення, адаптації й масштабування. Показниками є впровадження нових цифрових практик, участь учителя у професійних онлайн-спільнотах, створення авторського цифрового контенту та інтеграція міжпредметних цифрових проєктів.

У сукупності зазначені критерії та показники формують цілісну модель оцінювання, орієнтовану не лише на фіксацію стану інформаційно-цифрового середовища, а й на підтримку його сталого розвитку.

Інструментарій моніторингу доцільно розглядати як цілісну діагностичну систему, спрямовану не лише на фіксацію даних, а на отримання валідної, надійної та зіставної інформації для прийняття обґрунтованих рішень. Базовий рівень становлять цифрові засоби збору емпіричних даних: аналітичні модулі LMS, електронні журнали, системи тестування та автоматизованого оцінювання. Освітня аналітика у цьому контексті виконує функцію інструменту інтерпретації — вона дозволяє виявляти зв'язки між типами цифрової активності учнів і їхніми навчальними результатами, визначати сильні та проблемні зони.

Другий компонент інструментарію охоплює стандартизовані діагностичні методики. Йдеться про тести з англійської мови, розроблені відповідно до вимог освітніх стандартів і рівнів CEFR, а також опитувальники для оцінювання цифрової компетентності вчителя, побудовані на основі міжнародних рамок, зокрема DigCompEdu. Це забезпечує порівнянність результатів і узгодженість із міжнародними підходами.

Третій блок формують методи якісного аналізу, які дозволяють розкрити зміст і педагогічну логіку цифрової практики. До них належать напівструктуровані інтерв'ю, експертне оцінювання, педагогічне спостереження, аналіз електронного портфоліо вчителя. Саме ці інструменти допомагають зрозуміти не лише «що» відбувається у цифровому середовищі, а й «чому» та «з якою освітньою цінністю».

Етапність моніторингу вибудовується як циклічний процес, що забезпечує безперервність розвитку. Діагностико-аналітичний етап спрямований на визначення вихідного стану: здійснюється аудит цифрової інфраструктури, оцінюється рівень цифрової компетентності вчителя, аналізуються наявні практики інтеграції технологій.

На проєктувально-цільовому етапі формулюються стратегічні та операційні цілі розбудови середовища, визначаються очікувані результати та критерії їх досягнення. Формувально-корекційний етап передбачає поточний супровід процесу: регулярний аналіз проміжних результатів, використання освітньої аналітики, впровадження формувального оцінювання для своєчасної корекції дій.

Підсумково-оцінювальний етап забезпечує визначення досягнутого рівня ефективності через порівняльний аналіз у динаміці. Завершує цикл прогностико-розвитковий етап, під час якого отримані дані використовуються для визначення подальших напрямів удосконалення інформаційно-цифрового середовища та професійного зростання вчителя.

Галузь «Іноземні мови» зумовлює особливі акценти в моніторингу, оскільки ефективність цифрової інтеграції безпосередньо пов'язана з формуванням комунікативної компетентності. У центрі уваги перебуває не технологія як така, а її внесок у розвиток говоріння, аудіювання, читання та письма у взаємозв'язку. Цифрові ресурси оцінюються з огляду на їх здатність створювати автентичні комунікативні ситуації, підтримувати інтерактивну взаємодію через онлайн-дискусії, відеоконференції, проєктну діяльність.

Вагомим є й міжкультурний вимір. Ефективність середовища визначається його спроможністю забезпечувати контакт із різними культурними контекстами, формувати толерантність, здатність до міжкультурної взаємодії. Моніторинг враховує розвиток автономності учнів, їх уміння самостійно планувати навчання, використовувати персоналізовані матеріали та системи зворотного зв'язку.

Управлінська функція моніторингу полягає у трансформації зібраних даних у стратегічні рішення. Йдеться не про контроль заради фіксації результатів, а про інструмент забезпечення

якості та розвитку. На основі принципу інформаційної достатності результати використовуються для корекції цифрової практики, планування підвищення кваліфікації, оновлення ресурсної бази.

Поєднання стандартизації та порівнянності дозволяє аналізувати результати в динаміці та співвідносити їх між різними педагогами або часовими періодами. Завдяки цьому моніторинг стає механізмом адаптивного управління, що підтримує стратегічний розвиток інформаційно-цифрового середовища та професійної компетентності вчителя.

Моніторинг ефективності розбудови інформаційно-цифрового середовища вчителя англійської мови є комплексним інструментом управління якістю освітнього процесу та професійним розвитком педагога. Інтеграція системного, компетентнісного, діяльнісного та кваліметричного підходів забезпечує узгодженість між цілями цифрової трансформації та критеріями оцінювання її результативності.

Розроблена система критеріїв і показників у поєднанні з багаторівневим інструментарієм дозволяє здійснювати об'єктивну, багатовимірну оцінку діяльності вчителя та навчальних досягнень учнів. Циклічна етапність моніторингу створює умови для безперервного вдосконалення середовища, а управлінська функція забезпечує перехід від констатації фактів до стратегічного планування розвитку.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розроблення адаптивних моделей моніторингу, оцінювання ефективності новітніх цифрових технологій, створення індикаторів міжкультурної компетентності та інтеграцію моніторингових процедур у системи забезпечення якості освіти на різних рівнях управління.

Список використаних джерел

1. European Commission. *DigCompEdu — European Framework for the Digital Competence of Educators*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC107466>

2. Council of Europe. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR)*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. URL: <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16802fc1bf>

3. Siemens, G., Long, P. *Penetrating the Fog: Analytics in Learning and Education*. *EDUCAUSE Review*, 2011, №46(5), с.30–40. URL: <https://er.educause.edu/articles/2011/9/penetrating-the-fog-analytics-in-learning-and-education>

4. Dornyei, Z. *Research Methods in Applied Linguistics*. Oxford: Oxford University Press, 2007. DOI:10.4000/asp.294

Іванова С.М., Ткаченко В.А.

Інститут цифровізації освіти НАПН України

РОЛЬ FAIR-ДАНИХ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

Цифрова трансформація освіти є одним із ключових напрямів розвитку сучасних освітніх систем у світі. Вона передбачає інтеграцію цифрових технологій у навчальний процес, що сприяє підвищенню якості, доступності та ефективності освіти [1], змінює традиційні підходи до навчання, досліджень і управління освітніми даними, зумовлює суттєві зміни у способах створення, збирання, зберігання та використання наукових і освітніх даних. Зростання обсягів цифрових освітніх ресурсів, результатів педагогічних експериментів, аналітичних і моніторингових даних актуалізує проблему ефективного управління ними відповідно до принципів відкритої науки. У цьому контексті особливого значення набуває впровадження FAIR-даних, що відповідають принципам Findable (відшукувані), Accessible (доступні), Interoperable (сумісні, тобто інтероперабельні) та Reusable (багаторазові, тобто повторно використовувані) [2]. В умовах зростаючих обсягів інформації та різноманіття